

עין משפט
נר מצוה
צא:

האשה פרק שמיני פסחים

מסורת הש"ס

(א) ומספחה פ"ח ה"ו
ומכר טבאריה ו"א:
(ב) ומכר לקמן ג"ג:
(ג) קדוש מב, (ד) ופ"ל
ע"י: טבאריה ו"א:
(ה) ומספחה ספ"ג:
(ו) וקמן ל"א, (ז) ע"ל מב:
(ח) ופ"ח ג"ג, (ט) ע"ן
(י) ומכר ט"ו:
(יא) כשי טבאריה ו"א ו"א ק"ל
הלעיל והכי אמרין כ"י מ'
שהיה טמא לזכר דרי ג"ל
ר"מ והדיוט שאמר זה נ"ך
להחלי וכו' וכו' ש"מ,
(ל) ומכר ט"ו, (מ) ובריש
פ"ח, (נ) ומכר ט"ו,
(ס) וע"ל מב, (ז) ו"י
מכר ט"ו: קדוש ט'
נ"ך ו' חו"ל ג' ו"א פ"ח ל'
מ"ה ש"מ וכו' כ"י ט"ו
הכה מקדק"י כ"י א"ל
מ"ן ג"ר כ"י מ"ל
נע"ל ממ"י מק"ן.

ועבדים וקטנים משום פריזותא. דמשכח זכור: אין שוחטין עליה כל
עיקר. ואפי' טפילה דלא שייכא ביה מידי וז"ל אכלה ביה הוה פסח נאכל
על ארבעה ימים וכו' ועבדים דאין אולתין זו וז"ל אכלי עבדים ונשים בראשון
שהן רשות זו אכל בשני לא דאפי' מרשות אימעות דלקמן: במכסח
נפשות. מללח כחז אנשים אפי' אשה
במשמע: כתיב בשני הטואו ישא
האיש הטואו. והכי משמע ליה קרא
והאיש אשר הוא טבאריה וכו' וז"ל אכלי עבדים ונשים בראשון
ומללח לעשות הפסח' ראשון ונכרת
כי קרבן ה' כו' כי לשון שימוש אי
כשקרבן ה' לא הקריב נמועו בשני
טואו יא"ש והכי דריש בפרק מי
שהיה טמא (לקמן ג'). אליעזר דר"י
א"י קרבן ה' לא הקריב נמועו בשני
טואו ישא: וכתיב בשני ונכרתה הנפש
היא. דלע"ג דלראשון קאי מיהו
כי קרבן ה' אשוי קאי וכדמפרשין
וגמרינן בה כרת לקמן (ס). ה"ל
טואו ישא מושא טואו דמכר את
הסך דכתיב ביה"ל את ה' הוא מגדף
ונכרת וגו' והו' כמלך דכתיב נפש
בגופיה: ולא האיש. דגני פסח מאי
עבד ליה ליכחז טואו ישא וכו' ל':
כתיב בראשון איש. לקמן בני מאי
איש כתיב בראשון: איש זוכה.
לאחרים דליקחיהו אס לם מתק
לנ"ך לאחרים או קיבל מנתה לם
אחרים דכתיב ויקחו איש זה לבית
אבות ואין קטן זוכה דאין נעשה שליח:
אלא מאיש לפי אכלו. דריש ליה
למעוטי אשה: והא מדר' יוסי סבר
לה כר"ש. דאין שוחטין פסח בננות
יחד מללח חובל לזוה"מ: ר"ש נמי
סבר לה כר"י. דליק מאיש לפי אכלו
שוחט פסח על היחיד דלי לא ס"ל
כומיה ממאי דהאי נחלח לדרשא
דריה אלא הא טפי משמע שפיר
כר"י דאין שוחטין על היחיד: לפי
אכלו. בלאו איש נמי נפקא לן מלשון
יחד דשוחטין פסח על היחיד ואיש
דרשין לם למעוטי אשה: רש"י
ודוסף אס הכסח. בתמיה: ידקדוקו
כו. משום שאין בני תורה יחמירו
עליו לדקדק ויפליגוהו על חסד: הכי
גרסינן פ"ו בכ"ז פסח מללח ומרור
בראשון חובב כו. בראשון ליל
הראשון: אפי"ל קאי. מכלן ואל"ך
רשות דתנא קמ"ל אי נמלח אפסח
פסח כל שבעה מי א"ש: ולא
אמלל ומרור. ועל מנדר ר"ש אף
בראשון דקאמרת חובב בנשים הוא
דהו"ל אכל בנשים רשות: לים ליה
לר"ש. והא ליכא למימר דליהדר
אמרור לחודיה דקאמרת מללח ומרור
בבדי הדדי כתיב על מלח ומרורים
וכסם שנים בחבילת מללח חובב הכי
נמי במרור: הו"ל וישנן ככל האכל
פסח. דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל
עושינן שבתורה (במדבר ה')
איש או אשה כי יעשו מכל מצות
האדם וגו': אלא. הכי קאמרת פסח
מללח ומרור בראשון חובב מכלן ואל"ך
רשות וקאי הא מכלן ואל"ך אמנה
ומרור ור"ש פליג אפסח דקאמרת
בראשון חובב בנשים הוא דהוה

ובתיב בשני ונכרתה הנפש היא אפי' אשה. ולא נפקא לרבי
יוסי הוה מכלל חקת הפסח דהתם מפיק ר"י טפילה
דלי לאו הנפש היא ככל חקת הפסח לא הוה מוקמין אלא לטפילה
כר' יהודה ואיש למעוטי חובב הל"ך
אשה מאיש: איש ו"א קטן. תימה
אמאי אליטריך דהי"ך מלתי שמיב
קטן נמלות וי"ל דליטריך לקטן
שהגדיל בין שני פסחים דס"ד דהייב
לעשות פסח שני קמ"ל דשני משלומין
לראשון הוא ובפרק מי שהיה טמא
(לקמן דף ג'). משמע דנפקא לן מקרא
אחריתא ובכ"י ד' מיתות (פסחין דף
נ): נמי קשה אמאי אליטריך איש
פרט לקטן כנא על אשה איש ועל
אשה אביו ועל הזכר ועל הבהמה:
אי נימא פאיש שה הא טבאריה ליה
כ"ר יצחק ב"ר יצחק ב"ר יצחק לר"י
דנבי"ב פ"ד קדושין (דף מב.) משמע
דמילתיה דרבי יצחק מאיש לפי אכלו
נפקא וזמור ר"י דהתם משום דמאיש
שה מפיק לשלמות דלא מלי מפיק
שלמות מאיש לפי אכלו לך נפקא
דרי יצחק מאיש לפי אכלו ללמוד
דהכא נפקא ליה שלמות מדברי יהושע
בן קרח ולכן מוקי איש זה לכדברי
יצחק דמשמע דמירי כזכה טפי
מאיש לפי אכלו: איש זוכה קאי
קטן זוכה. תימה אמאי אליטריך קטן
והא ק"ל דאין שלמות לקטן ובכ"י קמ"ל
דכנא מלע"ל (דף יג.) מוכח דזכיה
מעטע שלמות וכי תימא מהכא ק"ל
דאין לו שלמות אכתי קשה אמאי
אליטריך למעט דלמיה זוכה הא אפילו
לעמו אין לו זכיה במילתיה אלא מפני
דרי שלום דלמרינן בהקדושין (גיטין
דף ע"ג.) יש לומר דדוקא מללח אכל
מתנה דדעת אחרת מקנה איתו עדיף
דמסקי בשנים אוחזין (ב"מ דף י"ב):
וכן בפרק התקבל (גיטין דף ס"ד):
קאמרינן לרור וזורקי אגוז וטעלו זוכה
לעמו אפי' לגני קינן דאורייתא:
רבי שבעין נמי סבר לה ברבי
יוסי. תימה דלמלל סבר לה
כרבי יהודה ומתי משמע מינה
דלמרינן לעיל לרבי יהודה:

מה א"י מ"י מהלכות
ק"מ הלכות ד'
ס"ב ב"מ מ"י מהלכות
ש"מ הלכות כ'
ו"טו"ט מ"י מ"י ק"ב
ג"ג:
ס"ב ג"מ מ"י מהלכות
קרבן פסח הלכות ה'
י"ד הלכות ג':
פ"ח ד' מ"י מ"י מהלכות
ד':
ס"ב ה' מ"י מהלכות
מללח פסח הלכות א'
ע"ש י" ט"ו ש"מ מ"י מהלכות
ק"מ מהלכות ט'
ג' ר"מ מ"י מהלכות
ו"כ מהלכות מ"ל מהלכות
הלכות י' ו"כ א"ש כתיב
מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
טו א"ש מ"י מ"י מ"י מ"י
ש"מ מ"י מ"י:

רבינו חננאל

גופא אשה בראשון
שוחטין עליה בשני עשמה
ובשני עושין אותה טפלה
אחרים. מאי עשמה כתיב
בראשון במכסח נפשות
ואפילו נפש איש משמע.
וכתיב בשני חטאו ישא
האיש הטואו. איש ולא
אשה. וכי תימא אי הוה
איש טפלה נמי לא תעשה
אותה בשני. ת"ל ככל חקת
הפסח. אחי האיש
למעוטי בשני מחובה.
אחי ככל חקת הפסח
לרבי' טפלה בעלמא. ור'
אורי' למעט דאמר
שוחטין את הפסח ביחיד
וכתיב בראשון במכסח
נפשות ובשני כתיב
ונכרתה הנפש ההיא איש.
נפש במשמע ואפילו אשה.
ר' שמעון אומר בראשון
לשוחט אותה טפלה
לאחרים ובשני איש.
שוחטין עליה כל עיקר.
מאי עשמה בראשון כתיב
לרבי' טפלה בעלמא. ובשני
כתיב חטאו ישא אשה.
ההוא איש ולא אשה.
דיקדוק השתא בראשון
פטור בשני מבניא. אלא
מכלל בראשון טפלה
ואפילו טפלה שבראשון
מיעשה בשני. וקמו להו ר'
יוסי ור' שמעון בישתא
חזא דשוחטין את הפסח
על היחיד. אמר ר' יצחק
אמר ר' יוחנן אין עושין
חבורה שכולה גרים שמא
לא ידקדוקו בו ויביאוהו
לידי פסול. ותריעין לא
מתיבא ה"י תו רבנן פסח
מצה ומרור. בלייל
הראשון חובב פסח כמאן
ואילך רשות. ר' שמעון
אומר פסח באנשים חובב
(מכאן ואילך רשות)
(בנשים רשות).
[סתני'] אונן טובל ואוכל
פסחו לערב אבל לא

תורה אור השלם

1. ואם ימנע היות
מזרח משה ולקח הויה
ושכחו הקרב אל ביתו
במכסח נפשות איש ליה
אכלו חבשו על השדה.
שמות ט"ז ד'
2. והוא אשר הוא
קטור וברוך לא היה
ותרל לעשות הפסח
ונכרתה נפשות ההוא
במעשה ידו כי לא
הקריב במעדר חטאו
ישא האיש הטואו:
במדבר ט"ז
3. לא שאירו מנעו עי'
בקר ועצם לא ישברו בו
בכל חקת הפסח והפסח
אחיה.
במדבר ט"ז
4. דברו אל כל עדת
ישראל לאמר בעשר
לחודש הוה ויחזקו להם
איש שיה לבית אבא את
לבוש.
5. לא תאכל עליו חמץ
שבעה ימים תאכל עליו
מצות לחם עני בני
בחפזון וצאת מארץ
מצרים למען תזכור את
יום צאתך מארץ מצרים
כל ימי חייך.
דברים ט"ז ג

הנהגות הב"ח

(א) נביא וינשים רשות
וכי לית לר"ש א"ל:

מוסף רש"י

ואין קטן זוכה. שאין
לו כח לקח אלא כפי
אחרים להויה זכיה לן
ממקו (מ"ו ט"ו). אונן
טובל ואוכל את פסחו
לערב. ולא נביטין בה
מחוסר כפירות. דהיי
נ"ך להחמין לערב. אלא
מכאן כפרו ועולל ואוכל
נדקדש. ונחמין צ"ס.
טובל. ממקו (מ"ג ט"ו)
(כא) אין נ"ך טעילה
לקדש.

אונן עובל ואוכל אס פסחו לערב. וכן נקרא
אנינות מן התורה אלא כיום שנאמר
זו אחת מאלות עשרה מעלות דחומר
בקדשים אכריניהו כנגן טעילה ואף
על פי שמחוסר כפורים עכל אחמול אכל לא יאכל
אונן לערב בשאר קדשים דאסור
אנינות לילה מדנגנן ולגני פסח
חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט

חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט

חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט

חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט

חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט

חמוץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הו"ל
בקום אכול מצה אלא אימא פסח מצה
ואילך רשות ר' שמעון אומר פסח באנשים
חובב רשות: [סתני'] 'אונן
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים
השומעו על מתו
והמלקט